

”Antichitățile Prahovei”. Considerații pe marginea unui articol inedit scris de Ioan Andrieșescu

---

Cătălin I. Nicolae*

Alin Frînculeasa**

Abstract: Recent researches in the archives of “Vasile Pârvan” Institute of Archaeology in Bucharest led to the identification of a small manuscript of an original article by Ioan Andrieșescu (1888-1944), prehistorian and archaeologist. Andrieșescu was the first professor of prehistoric archaeology at the University of Bucharest, since 1927 and director of the National Museum of Antiquities between 1927 and 1935.

The manuscript that we are analysing presents the “antiquities of Prahova”, an attempt to describe the situation of archaeological researches and archaeological sites in this county. The date of the manuscript is unknown, but based on the details of the presentation we can ascertain that it belongs to the 1930-1935 period. Andrieșescu briefly presents most of the archaeological researches in the area, including his own from Poiana Coțofenești, and some of the most important discoveries in Prahova county.

In the second part of his presentation he adds a list of potential archaeological sites, having the local toponymy as argument for their inclusion on the list. As we demonstrate in our comments to this manuscript, his ideas were correct in most cases, and sometimes, the archaeological excavations carried out much later have confirmed his hunches.

Rezumat: Cercetări recente în arhiva Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan” din București au dus la identificarea unui mic manuscris al unui articol inedit aparținându-i lui Ioan Andrieșescu (1888-1944), preistorician și arheolog. Andrieșescu a fost primul profesor de arheologie preistorică la Universitatea din București, începând cu anul 1927 și director la Muzeul Național de Antichități între 1927 și 1935.

Manuscrisul pe care îl analizăm prezintă „antichitățile Prahovei”, o încercare de a descrie situația cercetărilor arheologice și a siturilor arheologice din acest județ. Data manuscrisului este necunoscută, dar pe baza detaliilor prezentării putem presupune că aparține perioadei 1930-1935. Andrieșescu prezintă pe scurt cele mai multe cercetări arheologice din zonă, inclusive cele proprii de la Poiana Coțofenești, și unele dintre cele mai importante descoperiri din județul Prahova.

În partea a doua a prezentării adaugă o listă cu potențiale situri arheologice, având ca argument pentru includerea lor pe listă toponimia locală. Așa cum demonstrăm în comentariile noastre la acest manuscris, ideile sale au fost corecte în cele mai multe cazuri, și uneori, săpăturile arheologice efectuate mult mai târziu i-au confirmat bănuielile.

---

* Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București, str. Henri Coandă, nr. 11; nicotk@yahoo.com

** Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Prahova, str. Toma Caragiu, nr. 10; alinfranculeasa@yahoo.com

Key words: antiquities, Prahova, Ioan Andrieșescu, archaeological sites, original article.

Cuvinte cheie: antichități, Prahova, Ioan Andrieșescu, situri arheologice, articol inedit.

Cercetări recente în arhiva Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan” din București au dus la identificarea unui fond important de documente referitoare la activitatea și opera lui Ioan Andrieșescu (1888-1944) (Planșa 1), arheolog, primul profesor de arheologie preistorică la Universitatea din București.

Pl. 1. Ioan Andrieșescu / *Ioan Andrieșescu.*

Născut la Iași, Andrieșescu urmează cursurile Facultății de Litere a universității ieșene, încheiate cu susținerea tezei de doctorat în 1912 „Contribuție la Dacia înainte de romani”¹, după un periplu de studii la București, Leipzig și Berlin.

După un început de carieră la Iași, în 1915 este angajat șef-asistent la Muzeul Național de Antichități (MNA), în cadrul secției de preistorie, organizată sub conducerea sa. În anul 1920 Ioan Andrieșescu ocupă docența de arheologie preistorică ce fusese creată pe lângă catedra de Istorie Antică și Epigrafie, al cărei titular era Vasile Pârvan. În 1923, docența devine conferință, pentru

ca în 1927 să devină catedră, iar Andrieșescu să ajungă profesor. Tot în 1927, după moartea lui Vasile Pârvan, Andrieșescu ajunge director al MNA.

Aceste două momente marchează dezvoltarea arheologiei preistorice românești și cariera lui Ioan Andrieșescu, din această dublă poziție, profesor la Universitate și director al MNA, Andrieșescu influențând decisiv arheologia preistorică românească, pe care o înscrie pe un clar făgaș științific. În pofida acestui fapt, statura lui Ioan

¹ Andrieșescu 1912.

Andrieșescu se distinge vag din mijlocul arheologilor activi în perioada interbelică, fiind acoperită de masa colaboratorilor și mai ales a elevilor lui Pârvan și ai săi.

Din 1935, după demisia din funcția de director al MNA, Andrieșescu se dedică în totalitate activității de la Universitate, și mai ales Seminarului de Arheologie Preistorică, al cărui creator era, cariera sa cunoscând însă o direcție descendentă, și pe fondul problemelor de sănătate, perioada 1915-1935 rămânând cea mai fertilă din punct de vedere arheologic.

Manuscrisul analizat în rândurile ce urmează, intitulat „*Antichitățile Prahovei. Considerațiuni generale asupra vechilor așezări din țară cu aplicare din harta arheologică*”², provine cu siguranță din această perioadă. Este vorba de schița unui articol (Pl. 2-4) cuprinzând un repertoriu arheologic al județului Prahova, la care probabil se adăugau câteva considerații generale referitoare la istoria și metodele arheologiei.

Legăturile lui Andrieșescu cu județul Prahova (în forma lui dintre cele două războaie mondiale)³ vizează atât sfera personală, cât și cea profesională. Astfel, probabil în perioada 1927-1935, Andrieșescu achiziționează un teren în centrul comunei Drajna de Sus⁴, pentru construirea unei case de vacanță, pe care în 1939, bolnav, internat în spital la Paris, îl vinde unui anume Alfonso Viacelli. În plan profesional, Andrieșescu publică în 1915 depozitele de bronzuri de la Sinaia și Predeal⁵, iar în 1925 un alt depozit la Drajna de Jos⁶. În 1929, urmare a achiziției de către MNA a coifului de la Poiana-Coțofenești, Andrieșescu întreprinde o scurtă campanie de săpături arheologice în zonă, lipsită însă de rezultate⁷, rămasă și ea parțial inedită⁸.

Demersul nostru vizează compararea datelor deținute de Andrieșescu în epocă cu situația actuală a cercetărilor, evidențiind atât confirmarea punctelor menționate în epoca, prin cercetări mult ulterioare uneori, cât și informațiile inedite referitoare la patrimoniul arheologic al județului Prahova.

---

² Arhiva Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan”, Fond Ion Andrieșescu, mapa 19, dosar I, nr. 7, 8 file.

³ În plus față de limitele actuale, județul conținea în partea de vest câteva comune (între care, com. Dărmănești, com. I. L. Caragiale și actualul oraș Moreni, actualmente în jud. Dâmbovița), și în partea de nord-vest orașul Predeal (actualmente în județul Brașov).

⁴ Chitanța, Arhiva Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan”, Fond Prof. Ion Andrieșescu - Acte personale, mapa 20, Dosar V, nr. 122, 2 file.

⁵ Andrieșescu 1915.

⁶ Andrieșescu 1925.

⁷ Carnet de săpături (1929-1935), Arhiva Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan”, Fond Eugenia Zaharia, 162 file.

⁸ Câteva fotografii de la fața locului precum și fotografiile ale coifului au fost publicate în RPAN, I, 1937, fără alte comentarii.

Ansichitătulo Brahovei 1
 Considerațiuni generale asupra vechimii așezării din țara
 cu aplicare din partea arheologică.
 Densitatea așezărilor și progresul arheologiei
 Cercetările în Brahova încep cu 1869 (Căpitan Bolliac, președ
 Raportul lui C. B. și Comit. arheologică - la Timocul
 Odoberean către M. D. I. și Trompeta Carpaților și
 1909 Volca Telegașului, descripție în vederea excursiunii
 de lor cu un complement descriptiv de N. Jorja,
 Geologia Valerii de Munte
 antropologie înscrisuri religioase
 monumente
 1912 Contrib. p. dinia în. de R. către Timocul, dar și urlati
 de p. Valer Ciocavului cu o dalta de cernășoară
 iar o altă, e de la Via Altilor (amândouă
 din Col. Totrați-Căpitan și menționate de Celestine
 Tot eu menționez: din Ciocan de miază de la Câmpina
 un altul de la Căpitan; și Totu
 în topoc - f. mare de granit - alt
 găsit la Ciocan
 altul de la Ciocan în fața
 Câmpinei
 4 Vârful de săgeți și tanci - de la
 Mănești
 1915 "Asupra epocii de bronz în România" un deposit de bronz
 de la Simnic și căte în obiecte de bronz
 de la Bradul
 1916 Într-ună din d. Jorja biniți deuzului o cădită cu
 în miază publicate de Jurnalul obiecte de la Bradul
 de Jos
 deposit în 1927
 1925
 În miază, d. Jorja publicând Documente
 de la Așez. Brahovei cu supraș. trei țări în Col.
 Timocul C. Bolliac și A. Odoberean în 1869 (cu un 60
 ani)

Pl. 2. Prima pagină ale manuscrisului / First page of the manuscript.

În valea Tabanșăreului "opona" de la dragă de Jos s-au
 găsit foarte frumoase arme din epoca de bronz, asena-
 ran cu cele mai fine produse ale atelierelor din Apus, și
 străduindu-se să găsim și să găzim los omenești din această
 regiune

* În 1928 d. Jorga dăruiește domeniului li secară de bronz de
 Ottoni

Dr. Zugorist prof. în București în urma micilor cercetări și descoperiri
 Valul mare de lângă gară -
 La Brebă din colecție nu lipsesc și câte la în curtea
 preistorice

Jucă în 1927 se găsește dar este găsim un coif de aur
 la Cotofănești, după ce după în
 da Banca populară din Dragă de Jos de seos de generalitate
 April 1929. mai târziu
 Coif de bronz (Tot d. Jorga)
 atrage atenția

Pentru epoca Romană, în țara Toalaciu și apoi Pătrău
 se ocupă cu cetatea romană de Dragă de Jos
 și dintr-un străvechi de pe aici

Acesta este mater. de bronz p. descoperirea antichității
 Prahovei

Sealțul numărul faimos al as. și este suspectat solo cu mult
 mai mare
 la Pietrosani „aria tătărească”

---

* În 1922 Rădu Vălcu aduce cele două lucruri de la
 Timogul cetății pe care o după în Sept. 1924 - instalat de
 aparțină în 1927

Pl. 3. A doua pagină a manuscrisului / Second page of the manuscript.

la Căptura pe Dealul Merișor - stat. preistorică
 la Cărașu - locul numit "Cărașu Săsarca"
 "Pachoni mici" - "Cărașu an Vălcovii vulte"
 "Bucura - "Vârful Cărașu"
 la R. de Homoriciu - "Cărașu"
 lângă Cărașu Dealul "Cărașu"
 la Vest de Aricesti - "Cărașu" cu un garaj mare
 la Nedeloa "Mov. Chesariului" săgeti
 Dărmănești - cetate
 Ghidoveni "Cărașu Săsarca"
 Homoriciu "Cărașu" cu "Vârful Cărașu"
 Cărașu - ruinele unei vechi cetăți -
 la Dărmănești pe o movila mare naturală -
 de Slănic - locul numit "Subcetate" ^{Lucrări preistorice}
 "Filipești la Pădure - un pont mare
 Ghiofleașca - cetate preistorică
 Coada Izvoarelor "mare preistorică"
 la Măn. Chia - "Plaiul Cărașu"
 la Slănic "Cărașu"
 2 km. spre Nord la locul numit "Cărașu" 2
^{movila}
^{malte an}
 x
 Jean Bourques succ. lui Vidal de la Blache,
 și Flatzel - creatorul geografiei umane
 lui unicului de conf. titlu la Collège de France
 1913-14
 Il y a toujours une géographie qui avance
 l'histoire; o amonii au moment ni au bant, au lucrat
 Jumentul și au construit corp; au selecționat Vanta

Pl. 4. A treia pagină a manuscrisului / Third page of the manuscript.

Cercetarea arheologică în zona încadrată în prezent în limitele unității administrative jud. Prahova a debutat în a doua parte a sec. XIX, în contextul mai

larg al începutului arheologiei românești dominate de diletantism, având un caracter predominant de antiquarism și romantism⁹. În a doua jumătate a sec. XIX–începutul sec. XX, efectuează săpături arheologice în această zonă C. Bolliac¹⁰ la Tinosu¹¹, la Slon¹², Mănești¹³, Gr. Tocilescu la Drajna de Sus¹⁴, M. D. Bazilescu la Drajna de Sus¹⁵, P. Polonic¹⁶, N. V. Drăghiceanu la Măgureni¹⁷. C. Moisil¹⁸, publică studii despre cercetări sale de suprafață din județul Prahova. I. Andrieșescu valorifică prin studii descoperirea unor depozite de piese de bronz din județul Prahova¹⁹. Tot în această perioadă a fost descoperit tezaurul de monede dacice de la Inotești²⁰.

În perioada 1918-1947 în județul Prahova au fost efectuate săpături arheologice (Pl. 5) de către arheologii R. Vulpe și E. Vulpe la Tinosu²¹, I. Nestor²² la Ploiești-Triaj²³, Gh. Ștefan la Drajna de Sus²⁴. O sumă de descoperiri arheologice și modeste cercetări de suprafață sunt publicate de I. Andrieșescu²⁵, C. Zagoritz²⁶, Al. Bărcăcilă²⁷, A. Prox²⁸, Gh. Sava-Petrescu și I. Nestor²⁹, D. V. Rosetti³⁰, M. Petrescu-Dâmbovița³¹.

---

⁹ Babeș 1994.

¹⁰ Bolliac 1869a.

¹¹ La săpături au participat Al. Odobescu și D. Bolintineanu.

¹² Bolliac 1869b; Bolliac 1869c.

¹³ Moisil 1910.

¹⁴ Tocilescu 1880.

¹⁵ Bazilescu 1900.

¹⁶ Teodorescu 1994a.

¹⁷ Drăghiceanu 1924.

¹⁸ Moisil 1910; Moisil 1911a.

¹⁹ Andrieșescu 1915.

²⁰ Severeanu 1926.

²¹ Vulpe, Dunăreanu-Vulpe 1924.

²² Nestor 1943; Nestor 1944.

²³ La săpături a participat și M. Petrescu-Dâmbovița (Comșa 1989), mențione în memoriile recent publicate (Petrescu-Dâmbovița 2006); într-o scrisoare trimisă de I. Nestor lui M. Petrescu-Dâmbovița datată în 4 noiembrie 1944 primul vorbește de “movila noastră” ce ar fi “fost lovită de bombe” (Petrescu-Dâmbovița 2005).

²⁴ Ștefan 1948.

²⁵ Teodorescu 2000.

²⁶ Zagoritz 1914.

²⁷ Bărcăcilă 1935; Bărcăcilă 1942.

²⁸ Comșa 1978a.

²⁹ Petrescu-Sava, Nestor 1940; Comșa 1978a.

³⁰ Comșa 1978a.

³¹ Comșa 1978a.

Articolul lui Andrieșescu debutează și el cu menționarea primelor cercetări în zonă, efectuate de Cezar Bolliac și Grigore Tocilescu, dar și a celor ulterioare, aparținând lui Radu Vulpe.

Cercetările în Prahova încep cu 1869, Cesar Bolliac, președ. Comit. arheologic și Odobescu la Tinosul

„Apele Prahovei au surpat trei părți din Cet. Tinosul” C. Bolliac și A. Odobescu în 1869 (acum 60 ani) „Trompeta Carpaților”

În 1922 Radu Vulpe aduce cele dintâi obiecte de la Tinosul cetate pe care o sapă în aug-sep. 1924 – instalat de mine – apărută în 1927.

„Cetățuia” este o așezarea getică de tip davă fortificată, situată pe un colț proeminent al terasei stângi a râului Prahova. A fost descoperită în 1869 de Cezar Bolliac. În anul 1924, R. Vulpe și E. Dunăreanu-Vulpe au realizat cercetări arheologice în zonă. Aceștia au identificat o cetate cu mai multe niveluri de locuire, dar și o așezarea Monteoru și două morminte de incinerare atribuite aceleași culturi. A doua serie de cercetări a fost coordonată de Magda Tzoni, derulându-se în perioada 1978-1981. În anul 1981 a fost descoperit un tezaur de monede de tip Vârteju-București constând din 24 de monede de argint³².

Importantele cercetări ale lui Constantin Moisil în zonă sunt și ele menționate:

1912 Contrib. la Dacia în de R. citez Tinosul, dar și Urlați de pe valea Cricovului cu o daltă de cremene iar o alta, e dela Via Meilor (amândouă din col. Istrati-Capșa și menționate de C. Moisil).

Primele informații asupra descoperirii unor materiale arheologice în localitatea Urlați îi aparțin lui C. Moisil, care valorifică publicistic în anul 1911 colecția de antichități „Dr. C. Istrati – Colecțiunea Maria Istrati-Capșa”. Acest semnaleză descoperirea în localitatea Urlați pe proprietatea Dr. Istrati a „două dălți lungărețe, admirabil lucrate una din argilă silicioasă, cealaltă din gresie argilooasă, un ciocan din gresie, cioburi de olărie primitivă și ghiulele mari de piatră”³³.

Tot eu menționez:

- *un ciocan de miner dela Câmpina*
- *un altul dela Ceptura și Șotriile (pe Cucuiatul)*

³² Bolliac 1869a; Vulpe, Dunăreanu-Vulpe 1924; Preda 1986.

³³ Moisil 1911a.

- *altul dela Poiana (în fața Câmpinei)*
- *vârfuri de săgeți și lănci dela Măneci*

La Șotriile pe dealul Cucuiatul, ce domină localitatea³⁴, au fost descoperite o seceră din bronz și un ciocan de gresie găurit. Secera, descoperită izolat, face parte probabil dintr-un depozit de bronzuri³⁵. Un topor „colosal” de granit găurit de la Comarnic, iar la Câmpina un ciocan de gresie, ceramică preistorică³⁶. Vârfuri de sulită, pumnale de bronz, și fragmente ceramice au fost descoperite întâmplător în anul 1986, în localitatea Făcăieni, comuna Măneciul în punctul „Groapa Unchiașului”. Artefactele descoperite în această localitate au fost atribuite culturii Monteoru. Din aceeași comună provine și un celt din bronz³⁷. Despre cel de al doilea ciocan descoperit la Câmpina nu deținem date.

Depozitele de la Sinaia și Predeal, publicate de Andrieșescu, sunt și ele amintite:

1915 “Asupra epocii de bronz în România” un depozit de bronz dela Sinaia și câteva obiecte de bronz dela Predeal.

La Sinaia, pe strada Poiana Florilor, a fost descoperit în anul 1890, întâmplător, un depozit constituit din 27 de topoare din bronz de tip Pădureni care aparține epocii bronzului³⁸ (Pl. 6). La Predeal-Sărari, în punctul *Vârful Zimbroya* a fost descoperit în anul 1880 un depozit din bronzul mijlociu format din 6 colane din bronz cu capetele întoarse. Al doilea, atribuit Ha A₂/B₁, descoperit probabil în 1906, era format dintr-un celt, o spadă cu disc și un cuțit fragmentar ce avea capătul mânerului semilunar³⁹.

Un alt depozit de bronzuri, de la Drajna de Jos, este amintit și el.

1916 primăvara d. Iorga trimite Muzeului o lădiță cu un întreg depozit - primele obiecte dela Drajna de Jos publicate de mine în 1927

În 1925 d. Iorga publicând “Documente din Valea Teleajănelui” spune: “La Drajna de Jos s’au găsit foarte frumoase arme din epoca de bronz, asemenea cu cele mai fine

---

³⁴ În 2011 am vizitat respectivul punct; în prezent, mare parte este distrus datorită alunecărilor de teren (A.F.).

³⁵ Moisil 1911a.

³⁶ Moisil 1911a.

³⁷ Barbu 1991.

³⁸ Andrieșescu 1915; Petrescu-Dâmbovița 1977.

³⁹ Andrieșescu 1915; Petrescu-Dâmbovița 1977; Soroceanu 2012.

produse ale atelierelor din Apus, și dezvelindu'ne vechimea așezărilor omenești din această regiune".

În anii 1914-1916, în localitatea Drajna de Jos, în punctul *Lângă drumul Văii*, este descoperit un depozit de bronzuri cu un inventar bogat format din 249 de piese, din care 4 topoare de luptă (unul cu disc și altul cu ceafă prelungită), un "sceptru", fragmente de săbii (dintre care una de tip micenian), 15 vârfuri de lance întregi și fragmentare, 11 celturi, 2 ciocane asemănătoare celturilor cu gaură de înmănușare, 198 de securi întregi și 10 fragmentare dintre ele, 95 sânt în cârlig, 65 tip "a patte" de tip Drajna, și una cu limbă de mâner atribuit ultimei etape a epocii bronzului⁴⁰.

Un al patrulea depozit de bronzuri din zonă, provenit de la Olteni este citat și el.

În 1928 d. Iorga dăruiește Muzeului 11 seceri de bronz dela Olteni.

Secerile de bronz de la Olteni au fost descoperite la 500 m nord-est de biserica satului, pe malul vestic al râului Teleajen. Depozitul constă în șapte seceri, dintre care patru cu cârlig, trei întregi și una fragmentară, trei dintre ele având ciotul de turnare îndepărtat. Pot fi atribuite bronzului târziu⁴¹.

Cercetările proprii în zonă, la Poiana-Coțofenești sunt și ele amintite.

Încă din 1927 se găsește dar este tăinuit un coif de aur la Coțofenești, depus la Muzeu în april 1929.

În punctul „*Fundătura-Drumul Schitului*” a fost descoperit întâmplător în anul 1927 un coif de aur (Planșa 7), datând din sec. IV-III î.Hr. Acesta va fi achiziționat de către MNA de la un negustor din Ploiești. În octombrie 1929, I. Andrieșescu realizează cercetări arheologice restrânse⁴².

În afara acestor puncte și descoperiri cunoscute, autorul menționează și două situații pentru care nu deținem nici un fel de date și care merită cu siguranță investigate în detaliu pe viitor.

La Brebu din colecție nu lipsesc și câteva lucruri preistorice.

La Banca populară din Drajna de Sus se găsește un coif de bronz (tot d. Iorga atrage atențiunea).

⁴⁰ Iorga 1925; Andrieșescu 1925; Petrescu-Dâmbovița 1977.

⁴¹ Petrescu-Sava, Nestor 1940; Alexandrescu 1966; Petrescu-Dîmbovița 1977.

⁴² Berciu 1966.

Ieșind din sfera preistoriei, domeniul său specializare, Andrieșescu amintește și cercetările privind epocile mai târzii.

D. Zagoritz prof. în Ploești începe mici cercetări și descrie valul mare de lângă gară.

Este vorba probabil de Constantin Zagoritz, membru al unei familii interesate de arheologie și istorie, care cartează în județul Prahova valul și publică un text, dar și harți în care sunt precizate starea, traseul acestei construcții, legende despre această construcție, autorul identificând „brazda lui Novac”⁴³.

Pentru epoca Romană, întâi Tocilescu și apoi Pârvan se ocupă cu cetatea romană dela Drajna de Sus și drumul străvechi de pe aici.

Pe dealul „Grădiștea” a fost descoperit și cercetat un castru roman. Acesta este situat în sud-estul Drajnei de Sus, pe platoul dealului Grădiștea, separat pe linia nord-sud de valea râului Drajna și pârâul Ogretin⁴⁴. Castrul intră în literatura de specialitate după 1888, prin publicarea de către Gr. Tocilescu a unor serii de ștampile cu numele unităților militare cantonate acolo. Meritul descoperirii castrului îi revine lui M. D. Bazilescu, profesor la Drajna, ce înștiința în anul 1883 Ministerul Instrucției Publice despre descoperirile făcute în cursul muncilor agricole, materiale pe care le va preda MNA. Gr. Tocilescu face săpături de mică amploare în anul 1888, în zona hypocaustului. Rezultatele vor fi publicate. M. D. Bazilescu va publica la rândul său o notă în Marele Dicționar Geografic al României. În 1932, C. Daicoviciu publică o serie de ștampile din materialele aduse de M. D. Bazilescu. Cercetări de suprafață a realizat și Al. Bărcăcilă⁴⁵. În anii 1939-1940 s-au făcut cercetări arheologice sub conducerea lui Gh. Ștefan. În anii 1992-1996 au fost reluate cercetările de un colectiv lărgit coordonat de Cr. Vlădescu într-o primă fază, apoi de M. Zahariade. Acesta din urmă coordonează noile cercetări reluate în anul 2011. Au fost publicate articole, rapoarte de săpătură, o lucrare monografică referitoare la cărămizile ștampilate⁴⁶.

Cu menționarea cercetărilor lui Pârvan se încheie descrierea descoperirilor arheologice din județul Prahova. În continuare Andrieșescu prezintă o listă cu punctele „așa zise suspecte”, dar pentru care nu exista nici o confirmare arheologică în epocă. Prezentăm mai jos lista acestor puncte, adăugând pentru fiecare din ele confirmările ulterioare ale cercetărilor arheologice, confirmări ce justifică includerea

---

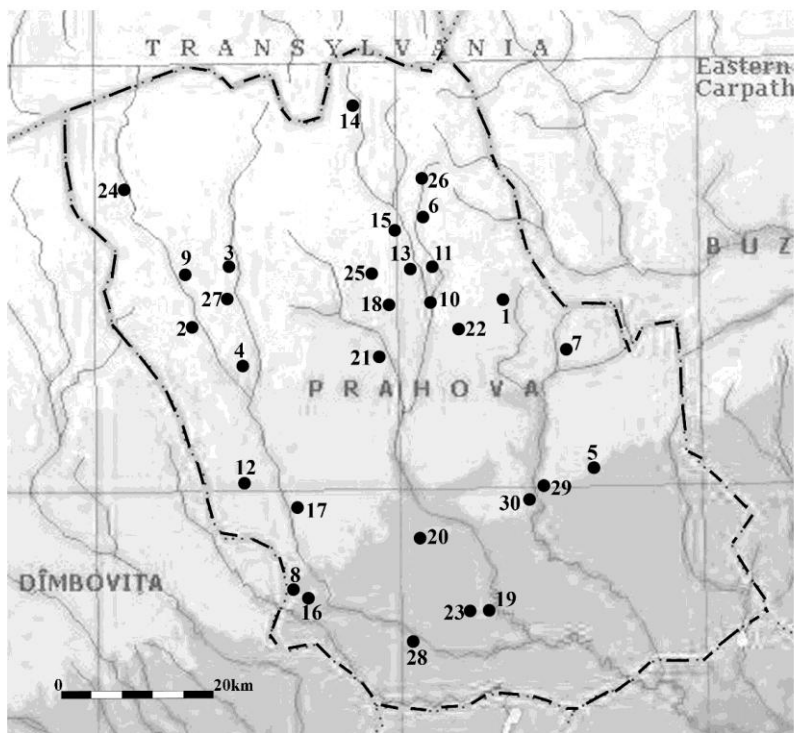
⁴³ Zagoritz 1914.

⁴⁴ Zahariade, Dvorski 1997.

⁴⁵ Ștefan 1948.

⁴⁶ Zahariade, Dvorski 1997.

lor în lista punctelor cu potențial arheologic de către Andrieșescu și validează demersul său științific, pornit doar de la toponimia locală a jud. Prahova.

Pl. 5. Harta punctelor arheologice din jud. Prahova menționate în text / Map of the archaeological sites from Prahova county mentioned in the text: 1. Aricești-Zeletin; 2. Breaza; 3. Brebu; 4. Câmpina; 5. Ceptura; 6. Cerașu; 7. Chiojdeanca; 8. Coada Izvorului; 9. Comarnic; 10. Drajna de Jos; 11. Drajna de Sus; 12. Filipeștii de Pădure; 13. Homoriciu; 14. Mănăstirea Cheia; 15. Măneciu; 16. Mănești; 17. Nedelea; 18. Olteni; 19. Pietroșani; 20. Ploiești; 21. Poiana-Coțofenești; 22. Predeal Sărari; 23. Puchenii Mici; 24. Sinaia; 25. Slănic; 26. Slon; 27. Șotrile; 28. Tinosu; 29. Urlați; 30. Valea Mieiilor.

Dealtfel numărul punctelor așa zise suspecte este cu mult mai mare.

La Căptura pe dealul Merez – staț. preistorică.

Merezul este un deal ce domină dinspre nord-nord-est Valea Semanului, aflat la vest de satul Șoimești și la 100 m est de un bazin metalic aparținând Schelei Urlați. De pe platoul de pe dealul Merez dar și de la baza lui au fost recuperate de-a lungul timpului material ceramic datând din epoci diferite. Astfel au fost descoperite foarte multe fragmente ceramice cu scoică pisată în pastă, probabil din cultura Cernavoda

I. De asemenea, au fost descoperite fragmente ceramice din cultura Cernavoda II, între care se remarcă câteva fragmente decorate prin împingerea lutului dinspre exterior spre interior, cu analogii în așezarea eponimă, dar și în sens invers, amintind de decorul Glina. Au fost recuperate și trei cești cu toartă, din care două tipice ca formă și decor culturii Tei⁴⁷. În acest sit a fost găsită și ceramică din etapa târzie a culturii Monteoru. Câteva fragmente ceramice lucrate la roată cărămizie și un „jeton” din ceramică lucrată la roată, dar și un fragment cenușiu cu decor hașurat obținut prin lustruire, pot fi încadrate culturii Sântana de Mureș-Cerneahov. Situl este afectat de sonde dezafectate și gropi de extras lutul, dar și de alunecări naturale de teren⁴⁸. Tot de la Ceptura sunt publicate trei topoare din piatră cu gaură de înmănușare și un fragment ceramic decorat cu valuri incizate, descoperite de învățătorul Șt. Nițescu⁴⁹.

La R. de Homoricu – „Cetățuia”

Homoricu „Cetate” cu „Vârful Cetățuia”

Homoricu este un pisc aflat pe partea stângă a râului Teleajen, ce domină zona, având altitudinea de 706 metri. Cercetări de suprafață au fost efectuate de Gh. Sava-Petrescu, prin care au fost identificate urme de locuire aparținând comunităților Cucuteni, faza B și materiale din epoca bronzului (cultura Monteoru), precum și din cea de-a doua epocă a fierului (geto-daci). Cultura Monteoru este reprezentată prin fragmente ceramice cu decor incizat. Fragmentele ceramice geto-dace sunt din pastă cenușie, lucrate la roată și la mână. Aceleași epoci îi aparțin fragmente de amfore, un calapod pentru modelatul ceramicii și o monedă de bronz a regelui Antioch al III-lea al Siriei (223-187 î.Hr.)⁵⁰.

La Vest de Aricești – „Cetățuia” cu un șanț mare

Este vorba probabil de situl din comuna Aricești-Zeletin. În satul Albinari din comuna respectivă, punctul *Palanga* se află la vest de sat, pe o muchie de deal, acoperit parțial de pădure. Este vizibil la suprafață un șanț ce delimitează zona. Construcția este probabil o fortificație din epoca fierului⁵¹.

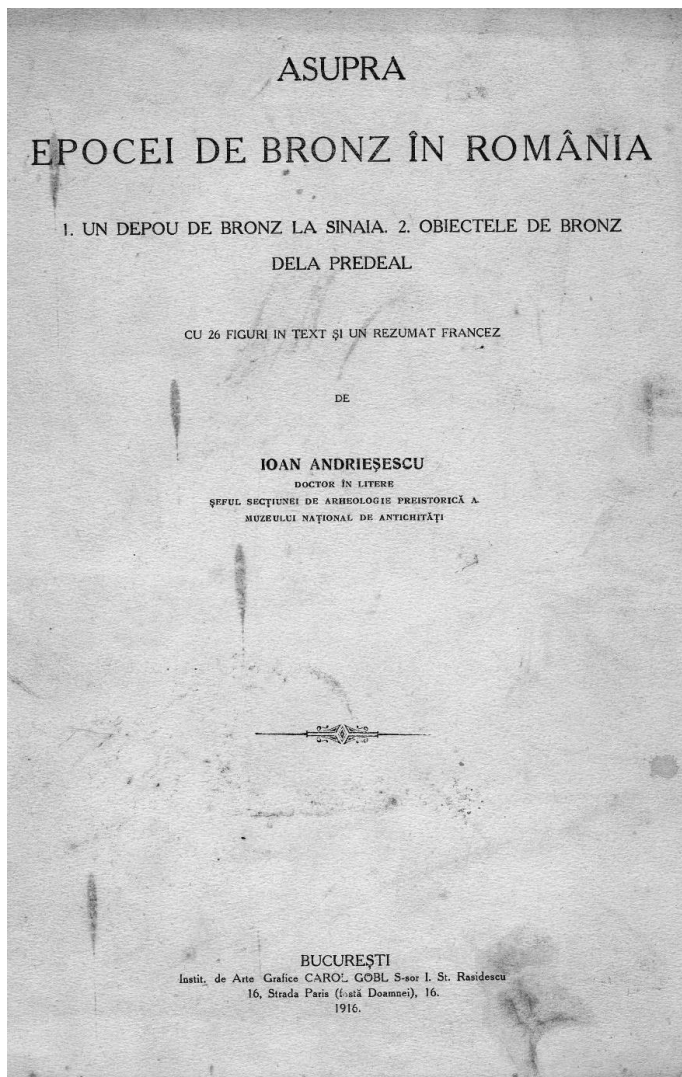
⁴⁷ Leahu 2003.

⁴⁸ Teodorescu 1974.

⁴⁹ Moisil 1911b.

⁵⁰ Sava-Petrescu, Nestor 1940; Babeș, Teodorescu 1996.

⁵¹ Cercetările de suprafață au fost realizate de arheologi de la Muzeul din Ploiești în anul 2010.

Pl. 6. Coperta articolului privitor la depozitele de bronzuri de la Sinaia și Predeal / Cover of Andrieșescu's article about the Bronze hoards from Sinaia and Predeal.

La Nedelea–Mov. Chesarului săgeți

La nord și vest de satul Nedelea sunt cartate numeroase movile din pământ atribuite comunităților Jamnaja⁵².

La Mănești pe o movilă mare naturală – lucruri preistorice

⁵² Frînculeasa 2007.

Pl. 7. Coiful de la Poiana-Coțofenești / The helmet from Poiana-Coțofenești.

Andrieșescu se referă cu siguranță la Movila Mare– aflată la ieșirea din satul Mănești spre Coadă Izvorului, pe partea stângă a șoselei Mănești-Coadă Izvorului. Cercetări de suprafață realizate de Cezar Bolliac. Au fost descoperite fragmente ceramice atribuite culturii Glina și o dălțiță din cupru. Au mai fost descoperite arme și unelte de silex, vârfuri de săgeți și fragmente ceramice lucrate din pastă fină cu ornamente adâncite și în relief⁵³.

La Slănic – locul numit „Subcetate”

În zona localității Slănic există un singur punct arheologic ce corespunde descrierii – *Piatra verde*, o cetate getică, distrusă în mare parte de carierele de tuf vulcanic⁵⁴.

Ghiojdeanca – cetate preistorică

Pe teritoriul județului Prahova există doar comuna Chiojdeanca, și la ea se referă cu siguranță autorul, în partea de sud a comunei, pe partea stângă a râului Chiojdeanca existând și urme arheologice. În arhiva Polonic sunt menționate la Chiojdeanca–*Cetățuia* morminte în cutii de piatră⁵⁵.

Coadă Izvorului - cetate mare preistorică

Pe botul de deal situat la VSV de satul Coadă Izvorului, pe malul drept al Cricovului Dulce, la nord-est de poligonul de pe *Grădiștea* au fost descoperite fragmente

⁵³ Moisil 1910.

⁵⁴ Teodorescu 1981.

⁵⁵ Măgureanu 2010.

ceramice din epoca La Tène și un brăzdar din fier atribuit aceleiași perioade. În zonă se află o davă getică fortificată cu valuri de pământ și șanțuri. De asemenea, au fost descoperite recent și fragmente ceramice din epoca bronzului, posibil Monteoru⁵⁶.

La Slonu – „Cetate”

Cerași – ruinele unei vechi cetăți

La Cerașu locul numit „Cetatea săsească”

Cele trei mențiuni ale lui Andrieșescu se referă probabil la siturile arheologice de la Slon, com. Cerașu. În a doua jumătate a sec. XIX, Cezar Bolliac efectuează săpături la Slon⁵⁷. În punctul *La Ciugă* sau *La comoară* aflat la 2 km NV de sat, au fost realizate cercetări sistematice în anii 1961-1966 și 1972-1978 coordonate de către Maria Comșa. Au fost identificate trei faze ale fortificației, o fază de lemn și palisadă, o fază cu ziduri de cărămidă, alta cu ziduri de piatră. Pe platoul din fața cetății au fost cercetate 5 construcții din piatră și cărămidă cu mai multe camere. Fortificația cu diferitele ei faze a fost încadrată cronologic de M. Comșa în sec. VIII-XI⁵⁸. Printre materialele de construcție se află și cărămizi pe care sunt incizate semne grafice asemănătoare runelor⁵⁹.

În punctul *Stâna Veche* a fost identificată de către M. Comșa în 1960, în urma unei periegeze, cetatea menționată de C. Bolliac la 1871 în punctul *Coliba Veche*. Aceasta se află situată pe *Dealul Grohotișului*, în fața muntelui Vf. lui Crai. Fortificația are ziduri, în zona ei descoperindu-se, prin cercetări de suprafață, pietre și cărămizi cu incizii reprezentând rune⁶⁰.

Un alt obiectiv arheologic este cetatea Tabla Buții (com. Cerașu). Cetatea de află la extremitatea nord-estică a județului Prahova, pe culmea Muntelui Siriu, la altitudinea de 1360 m, la circa 200 m nord de vârful Crucea Mandii și la circa 200 de m nord-est de Monumentul Eroilor din Primul Război Mondial (cunoscut sub același nume, *Tabla Buții*). Au fost realizate cercetări arheologice, fiind identificată o cetate medievală construită la jumătatea sec. XIV, ce funcționa încă în sec. XVII⁶¹.

Andrieșescu mai amintește și două puncte aflate azi pe teritoriul județului Dâmbovița, preluând posibil și unele informații de la C. Moisil.

Dărmănești – cetate

Ghindoveni – „siliștea tătărească”

⁵⁶ Teodorescu 1994b.

⁵⁷ Bolliac 1869b; Bolliac 1869c.

⁵⁸ Comșa 1969; Comșa 1978a.

⁵⁹ Comșa 2000.

⁶⁰ Comșa 1969; Comșa 1978a; Comșa 2000.

⁶¹ Căpățână et alii 2008.

În zona comunei Dărmănești cercetările arheologice de suprafață au relevat existența a cel puțin două așezări cu materiale geto-dace, în zona satelor Dărmănești și Vlădeni⁶². În zona satului Mărginenii de Sus, aparținând aceleiași comune, este menționată și existența unei necropole tumulare aparținând epocii bronzului⁶³.

Pe teritoriul județului Dâmbovița există doar satul Ghirdoveni, la el făcând referire cu siguranță și Andrieșescu. În punctul *Siliște*, aflat la pe malul drept al pârâului Cricov, cercetări de suprafață au relevat existența unei biserici și a unui cimitir medieval, datând din perioada sec. XV-XVIII⁶⁴.

În afara acestor puncte, pentru care cercetările arheologice ulterioare au confirmat presupunerile lui Andrieșescu, acesta mai citează și alte puncte din județul Prahova(ultimul în prezent în jud. Brașov) pentru care până în prezent nu deținem nici un fel de date:

La Măn. Cheia – „Plaiul Cetății”

2 km spre Nord la locul numit la „Cruce” – 2 movile înalte

La Pietroșani „aria tătarească”

Filipești de pădure – un șanț mare

La Puchenii mici „Cetatea cu valuri nalte”

La Breaza – „Vârful Cetății”

Lângă Gara Predeal „Dealul Cetățuia”

Cu această listă de puncte cu potențial arheologic se încheie prima parte a manuscrisului lui Ioan Andrieșescu, schiță a unui articol rămas inedit și o sursă utilă pentru înțelegerea demersului arheologic privitor la teritoriul județului Prahova în epocă.

A doua parte a manuscrisului, tratând probleme generale de metodologia cercetării arheologice pare să nu aibă nici o legătură cu prima și va face probabil subiectul unei analize viitoare. Remarcăm totuși viziunea largă⁶⁵ a lui Andrieșescu asupra arheologiei preistorice și excelenta cunoaștere de către acesta a literaturii europene de specialitate, consecință și a studiilor în Germania dar și a numeroaselor excursii de studii prin muzeele europene⁶⁶.

---

⁶² Turcu 1978.

⁶³ Olteanu 2002.

⁶⁴ Olteanu 2002.

⁶⁵ Extrem de interesant citatul - *Il y a toujours une géographie qui avance l'histoire* - exprimând un concept care stă la baza a ceea ce azi numim *Landscape archaeology*.

⁶⁶ Andrieșescu 1943.

Bibliografie

- Alexandrescu, A.D. 1966, *Dépôts de l'âge du bronze tardif*, Inventaria Archaeologica 2, (R15-R16).
- Andrieșescu, I. 1912, *Contribuție la Dacia înainte de Romani*, Institutul de Arte Grafice N.V. Ștefăniu & Co., Iași.
- Andrieșescu, I. 1915, *Asupra Epocii de bronz în România. 1. Un depou de bronz la Sinaia. 2. Obiectele de bronz de la Predeal.*, BCMI 8, 154-169.
- Andrieșescu, I. 1925, *Nouvelles contributions sur l'âge du bronze en Roumanie. Le dépôt de bronzes de Drajna-de-Jos et l'épée de Bucium*, Dacia 2, 345-384.
- Andrieșescu, I. 1943, *Prin Muzeu de Preistorie, Arheologie și Artă. Paris*, Decembrie 1938-Ianuarie 1939, Revista Fundațiilor Regale 10, 297-305.
- Babeș, M. 1994, *Arheologia*, EAIVR, I, 94-99.
- Babeș, M., Teodorescu, V. 1996, *Homorâciu*, EAIVR, II, 240.
- Barbu, A. 1991, *Contribuție la o monografie a comunei Mîneciu*, AMIAP, SN 1, 209-216.
- Bazilescu, M. D. 1900, *Drajna de Sus*, Marele Dicționar Geografic al României, III, 226.
- Bărcăcilă, A. 1935, *Indicațiuni și începuturi de noi cercetări arheologice: Ilovăț, Drubeta și Drajna de Sus*, BCMI 28, 84, 94.
- Bărcăcilă, A. 1942, *Raport asupra cercetărilor de la Drajna de Sus*, ACMI, 106-109.
- Berciu, D. 1966, *Zorile istoriei în Carpați și la Dunăre*, București.
- Bolliac, C. 1869a, *Cetatea Tinosului (din Prahova)*, Trompeta Carpaților 739, București.
- Bolliac, C. 1869b, *Arheologia, Relativ la semnele de la Slon*, Trompeta Carpaților 939, București.
- Bolliac, C. 1869c, *O descoperire nouă (relativ la zidurile de la Slon Prahova)*, Trompeta Carpaților 737, București.
- Căpățână, D., Teodor, E. S., Ioniță, A., Ciupercă, B., Bădescu, A. 1998, *Cetatea de la Tabla Buții (com. Cerașu, jud. Prahova) - campaniile arheologice 1995-1996*, Materiale, S.N. 4, 157-182.
- Comșa, E. 1989, *Mormintele cu ocră din Movila II-1943 de la Ploiești-Triaș*, Thraco-Dacica 9, 1-2, 181-188.
- Comșa, M. 1969, *Cercetările de la Slon și importanța lor pentru studiul formării relațiilor feudale la sud de Carpați*, StMat Ploiești 2, 1969, 21-29.
- Comșa, M. 1978a, *Cultura materială veche românească. Așezările din secolele VIII-X de la Bucov-Ploiești*, București.
- Comșa, M. 1978b, *Un cnezat roumain des X-XIII siècles a Slon-Prahova (étude préliminaire)*, Dacia, N.S. 22, 304-308.
- Comșa, M. 2000, *Inscripțiile runice din secolele IX-X descoperite la Slon-Prahova. Notă preliminară*, CAMNI 11, 2, 615-622.

- Drăghiceanu, V.N. 1924, *Casa Cantacuzinilor din Măgureni*, BCMI 17, 39, 1-34 (extras), București.
- Frînculeasa, A. 2007, *Contribuții privind mormintele Jamnaja în Muntenia. Cercetări arheologice la Ariceștii-Rahtivani*, Tyragetia, S.N. 1, 1, 181-193.
- Iorga, N. 1925, *Documente de pe Valea Teleajănelui, Datina Românească, Vălenii de Munte*.
- Leahu, V. 2003, *Cultura Tei. Grupul cultural Fundenii Doamnei. Probleme ale epocii bronzului în Muntenia*, BiblThr 38, București.
- Măgureanu, D. 2010, *Note asupra siturilor arheologice și istorice din județul Buzău. Valorificarea unor manuscrise aparținând fondului Pamfil Polonic*, Mousaios 15, 341-376.
- Moisil, C. 1910, *Stațiunile preistorice*, BCMI 3, 118-124.
- Moisil, C. 1911a, *Privire asupra antichităților preistorice ale României. Produsele industriei preistorice*, BCMI 4, 83-94.
- Moisil, C. 1911b, *Descoperiri preistorice*, BCMI 4, 147.
- Nestor, I. 1943, *Raport asupra cercetărilor și săpăturilor arheologice de la Ploiești-Triaș și de la Sărata Monteoru-Buzău*, ACMI, 160-161.
- Nestor, I. 1944, *Raport asupra cercetărilor și săpăturilor de salvare făcute la Ploiești-Triaș și Brazi, între 21 octombrie și 7 noiembrie 1942*, in *Raport MNA*, 29-31.
- Olteanu, Gh. 2002, *Repertoriul arheologic al județului Dâmbovița*, vol. I, A-M, Târgoviște.
- Petrescu-Dâmbovița, M. 1977, *Depozitele de bronzuri de pe teritoriul României*, București.
- Petrescu-Dâmbovița, M. 2005, *Din corespondența Prof. Dr. Ion Nestor, fost membru corespondent al Academiei Române*, in Roman, P., Ciobanu, D. (eds.), *In memoriam Ion Nestor*, Buzău, 33-44.
- Petrescu-Dâmbovița, M. 2006, *Amintirile unui arheolog*, Piatra-Neamț.
- Petrescu-Sava, Gh., Nestor, I. 1940, *Două localități preistorice pe Teleajen. Cetățuia de la Homorâciu și Movila de la Gura Vitioarei*, RPAN 2-4, 71-88.
- Preda, C. 1986, *Tezaurul monetar geto-dacic din dava de la Tinosu*, BSNR 77-79, 11-18.
- Severeanu, G. 1926, *Le trésor monétaire d'Inotești departement de Buzău*, BSNR 21, 1-7.
- Soroceanu, T. 2012, *Die Kupfer- und Bronzedepots der frühen und mittleren Bronzezeit in Rumänien / Depozitele de obiecte din cupru și bronz din România. Epoca timpurie și mijlocie a bronzului*, *Archaeologia Romanica* 5, Cluj-Napoca.
- Ștefan, Gh. 1948, *Le camp romain de Drajna de Sus (départament de Prahova)*, *Dacia* 11-12, 115-147.
- Teodorescu, V. 1974, *Cele mai vechi izvoare*, in *Tradiții de luptă și înfăptuiri socialiste*, Ploiești, 9-23.
- Teodorescu, V. 1981, *La izvoarele istoriei*, in *Prahova monografie (Județele patriei)*, București.
- Teodorescu, V. 1994a, *Ceptura*, in *EAIVR*, I, 281.

- Teodorescu, V. 1994b, *Coadă Izvorului*, in EAIVR, I, 323.
- Teodorescu, V. 2000, *Olteni*, in EAIVR, III, 230.
- Tocilescu, G. 1880, *Dacia înainte de romani*, București.
- Turcu, M. 1978, *De la densité de l'habitation gèto-dace dans la plaine Roumaine (Répertoire des stations et des découvertes funéraires)*, Dacia, NS 22, 155-172.
- Vulpe, R., Dunăreanu-Vulpe, E. 1924, *Les fouilles de Tinosul*, Dacia 1, 166-223.
- Zagoritz, C. 1914, *Din istoria orașului Ploiești. Brazda lui Novac*, Ploiești.
- Zahariade, M., Dvorski, T. 1997, *The Lower Moesian army in northern Wallachia (A. D. 101-118). An epigraphical and historical study on the and tile stamps found in the Drajna de Sus Roman fort*, București.